

Uroczystość Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Wacława Uruszczaka, Kraków, 17 listopada 2017 r.¹

W dniu 17 listopada 2017 r. społeczność Uniwersytetu Jagiellońskiego uhonorowała prof. dr. hab. Wacława Uruszczaka w rocznicę 50-lecia jego pracy naukowej. Współpracownicy, uczniowie, przyjaciele i rodzina dostojnego Jubilata zgromadzili się o godz. 10.00 na uroczystej Eucharystii sprawowanej w Uniwersyteckiej Kolegiate pw. Św. Anny w Krakowie. Mszy św. przewodniczył Protonotariusz Apostolski ks. dr Bronisław Fidelus przy koncelebrze Gospodarza Miejsca – ks. prof. dr. hab. Tadeusz Panusia, Proboszcza Rzymskokatolickiej Parafii pw. Św. Anny w Krakowie, pełniącego również funkcję Kierownika Katedry Katechetyki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie; ks. prof. dr. hab. Józefa Krukowskiego – Prezesa Stowarzyszenia Kanonistów Polskich; ks. prof. dr. hab. Józefa Krzywdy – Członka Zarządu Stowarzyszenia Kanonistów Polskich; ks. dr. hab. Krzysztofa Burczaka, prof. KUL i Prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; ks. dr. hab. Mirosława Sitarza, prof. KUL – Kierownika Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL; ks. dr. hab. Piotra Steczkowskiego, prof. UR oraz ks. mgr. lic. Michała Czelnego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

W trakcie Mszy Świętej odczytany został adres Metropolity Krakowskiego ks. abpa prof. dr. hab. Marka Jędraszewskiego skierowany do prof. dr. hab. Wacława Uruszczaka. Homilię wygłosił Proboszcz Rzymskokatolickiej Parafii pw. Św. Anny w Krakowie – ks. prof. dr. hab. Tadeusz Panuś. Oprawę Mszy Świętej uświetnił śpiew pani Adrianny Bujak-Cyran, muzyka w wykonaniu pana Łukasza Kmiećnika oraz służba liturgiczna, zorganizowana przez pana Bartłomieja Tyla.

Świecka cześć uroczystości jubileuszu 50-lecia pracy naukowej Profesora Wacława Uruszczaka odbyła się w Auli *Collegium Maius* Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przy ul. Jagiellońskiej 15 o godz. 11.00.

¹ Niniejsze sprawozdanie zostało skierowane do druku m.in. w: „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego”, „Przegląd Prawa Wyznaniowego”, „Studia z Prawa Wyznaniowego”, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” i „Czasopismo Prawno-Historyczne”.

Uroczystość otworzył Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UJ prof. dr hab. Jerzy Pisuliński – gospodarz miejsca uroczystości, który przywitał Jubilata, Jego małżonkę Barbarę i rodzinę Pana Profesora, a następnie Władze UJ (na czele z Jego Magnificencją Rektorem prof. dr hab. med. Wojciechem Nowakiem i panią Prorektor ds. Rozwoju prof. dr hab. Dorotą Malec) oraz innych przybyłych gości, wśród których znaleźli się goście z zagranicy: prof. dr Phillippe Nelidoff – Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Tuluzie (Francja); prof. dr Laurent Waelkens – Uniwersytet w Lowanium (Leuven, Belgia); prof. dr Bohumil Jiroušek – Uniwersytet w Budziejowicach (Czechy), a także Gości przybyłych z innych uczelni krajowych: prof. dr hab. Jerzy Malec – Rektor Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie; prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński – Prorektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie; prof. dr hab. Stanisław Sroka – prodziekan Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego; prof. dr hab. Marian Ptak – Prodziekan Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego; ks. prof. dr hab. Krzysztof Burczak – Prodziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; mec. Krystyna Sieniawska, Prezes Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krakowie; prof. dr hab. Paweł Sobczyk – Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego z siedzibą w Lublinie; ks. prof. dr hab. Józef Krukowski – Prezes Stowarzyszenia Kanonistów Polskich; prof. dr hab. Piotr Kardas – Wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej; Karol Tatara – Prezes Stowarzyszenia Ars Legis; ks. infułat dr Bronisław Fidelus; prof. dr hab. med. Rafał Niżankowski – Kierownik Oddziału Klinicznego Angiologii i Kardiologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie; prof. dr hab. Franciszek Ziejka – b. rektor UJ; prof. dr hab. Adam Lityński – b. prorektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski – b. prorektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; prof. dr hab. Henryk Olszewski – b. dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na uroczystość przybyli inni przedstawiciele ośrodków naukowych (spis alfabetyczny wedle miast: Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Papieski w Krakowie, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet im. Adama

Mickiewicza w Poznaniu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, Uniwersytet Wrocławski), instytucji państwowych, towarzystw naukowych i przyjaciele Jubilata.

Następnie głos zabrał Jego Magnificencja Rektor UJ prof. dr hab. med. Wojciech Nowak, który przywitał dostojnego Jubilata, Jego małżonkę oraz rodzinę w Uniwersytecie Jagiellońskim, miejscu szczególnym, gdzie profesorowie – przedstawiciele Wydziału Prawa wpisywali się przez 654 lata w historyczną ciągłość tej instytucji i miejsca. To zaszczyt dla Uniwersytetu – powiedział Rektor – że w dniu dzisiejszym przyszło nam przeżywać jubileusz 50-lecia pracy naukowej Pana Profesora Waława Uruszczaka, gdzie przybyło tak liczne grono gości. Dostojny Jubilat przybył tutaj w stroju wyjątkowym, przynależnym tylko ryerczom papieskiego Orderu Św. Sylwestra. O zasługach Pana Profesora dużo wiemy, a usłyszymy szczegółowo za chwilę w Laudacji na Jego cześć. Dobrze się stało, że przed laty Pan Profesor zafascynował się prawem, jego historią, i że dzisiaj są tego wymierne efekty. Dziękuję Jubilatowi w imieniu własnym, Senatowi UJ, Komitetowi Godności Honorowych i całej społeczności uniwersyteckiej. Pan Profesor wykazywał także ponadprzeciętną aktywność organizacyjną, zasiadając w różnych komisjach senackich i władzach Wydziału Prawa i Administracji UJ oraz innych komisjach. Na koniec swojego wystąpienia Rektor życzył Jubilatowi dalszej wytrwałej pracy naukowej i pozanaukowej oraz dużo zdrowia na następne lata życia kończąc słowami *Ad multos annos*.

Po wystąpieniu JM Rektora, Dziekan WPiA wymienił najważniejsze osoby, które przesłały na adres organizatorów listy z gratulacjami i życzeniami dla dostojnego Jubilata. Wśród wymienionych znaleźli się: prof. Herman Van Goethem [van Hutten], Rektor Universiteit Antwerpen (Belgia); prof. dr hab. inż. Jadwiga Laska, Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie; prof. dr Heinz Mohnhaupt, Max-Planck-Institut für Europäische Rechtsgeschichte (Niemcy); prof. dr Anne Duggan, King's College London (Wielka Brytania); prof. dr Christine Mengès-Le Pape, Université Toulouse Capitole (Francja); pracownicy Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku: prof. dr hab. Halina Świączkowska, prof. dr hab. Piotr Niczyporuk, dr hab. Piotr Fiedorczyk, dr hab. Marcin Łysko, dr Karol Kuźmicz, dr Piotr Kołodko; ks. prof. dr hab. Henryk Misztal z KUL; pracownicy Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie: ks. prof. dr hab. Jan Duduch – b. rektor tej Uczelni i ks. prof. dr hab. Tomasz

Rozkrut – aktualny dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego; prof. dr hab. Stanisław Salmonowicz (z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu); prof. dr hab. Tadeusz Maciejewski (Uniwersytet Gdański), mec. Krystyna Sieniawska – prezes Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krakowie, redakcja „Czasopisma Prawno-Historycznego”, prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski z Uniwersytetu Łódzkiego, pani Elżbieta Sondel, mec. prof. dr hab. Andrzej Kubas i prof. dr hab. Piotr Mikuli (obydwaj z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie), dr Anna Karabowicz z Uniwersytetu w Sewilli (Hiszpania) i inni.

Następnie Dziekan przekazał głos pani dr hab. prof. UJ Izabeli Lewandowskiej-Malec, kierownik Katedry Historii Prawa Polskiego UJ, która wygłosiła laudację na cześć dostojnego Jubilata. Oto jej treść:

„LAUDACJA NA CZEŚĆ
PROFESORA DR HAB. WAĆŁAWA URUSZCZAKA

Wasze Magnificencje, Panie i Panowie Dziekani,
Panie i Panowie Profesorowie, Drodzy Goście!
Dostojny Jubilate,

Zebraliśmy się tu dzisiaj w pięknej auli *Collegium Maius*, aby uczcić Jubileusz 50-lecia pracy twórczej Pana Profesora Waćława Uruszczaka; stanowi ona żywe potwierdzenie słów pewnego słynnego ekonomisty z czasów wiktoriańskich – Waltera Bagehota: „Największą przyjemnością w życiu jest zrobić coś, o czym ludzie mówią, że jest niemożliwe”.

W czasach PRL-u dla wielu młodych ludzi o pochodzeniu rzemieślniczym (jak było w przypadku Pana Profesora) jako „wrogim klasowo”, uzyskanie indeksu na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego wydawało się celem niemożliwym do osiągnięcia ze względu na panujące wówczas ograniczenia. Przeszkodę tę pokonał nasz dzisiejszy Jubilat, rozpoczynając studia prawnicze w 1964 r. Jeszcze w czasie studiów dokonał rzeczy niespotykanej, a mianowicie opublikował w renomowanym „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” swoje pierwsze artykuły naukowe, poświęcone źródłom dawnego prawa polskiego. Profesor Uruszczak uczęszczał na seminarium prowadzone przez wybitnego historyka prawa i kanonistę – prof. Adama Vetulaniego, którego osobowość naukowa stanowiła wzór na następne lata kariery badawczej naszego Jubilata. Do dziś Pan Profesor wspomina z rozrzewnieniem swojego mentora, który acz

surowy, dostrzegał w Waclawie – młodym studencie, a następnie doktorancie – materiał na obiecującego badacza dziejów dawnego ustroju i prawa polskiego oraz prawa kanonicznego i wyznaniowego.

Waclaw Uruszczak, po studiach ukończonych z wyróżnieniem, był zmuszony pokonać jeszcze jedną przeszkodę, a mianowicie blokadę zatrudnienia; niechętnie był widziany w roli asystenta ostatni uczeń Profesora Vetulaniego – przez władze uczelni, a więc osoby o całkowicie odmiennym światopoglądzie. Ale i tę barierę pokonał nasz niestrudzony Jubilat, potwierdzając w ten sposób słowa Demostenesa, iż: „małe szanse są często początkiem wielkich przedsięwzięć”.

Zaiste, znakomite były kolejne osiągnięcia Jubilata: po pięcioletniej pracy nad doktoratem przedłożył dysertację pt. *Próba kodyfikacji prawa polskiego w pierwszej połowie XVI wieku. Korektura praw z 1532 r.*, uzyskując stopień doktora przed 30-tym rokiem życia. Miał już wówczas w swoim dorobku 9 opublikowanych artykułów, co wówczas stanowiło nie tylko zawodowy sukces, ale i dowód na realizację nie lada wyzwania, bowiem w dobie ciągłego braku papieru niełatwo było znaleźć wydawcę.

Przygotowanie rozprawy habilitacyjnej pt. *Sejm Walny Koronny w latach 1506-1540* zajęło doktorowi Uruszczakowi sześć lat; w 35-tym roku życia Nasz Jubilat uzyskał stopień doktora habilitowanego i stanowisko docenta w Katedrze Historii Prawa Polskiego. 9 lat później, w 1990 r. mając 44 lata uzyskał tytuł profesora prawa, początkowo na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a następnie w wieku 47 lat na stanowisku profesora zwyczajnego.

Szanowni Państwo,

Można rzec, niezwykle szybka była ścieżka naukowa, ukoronowana profesurą w bardzo młodym, jak na owe czasy, wieku. Z pewnością jej realizacja wymagała od Jubilata niezwyklej pracowitości i ogromnych zdolności. Aby sobie wyobrazić skalę tych dokonań należy przypomnieć, że liczba publikacji naszego Jubilata zbliża się do pół tysiąca, a w tym prawie 1/4 to prace opublikowane za granicą. Nowatorskie spojrzenie na źródła archiwalne umożliwiło Jubilatowi dokonywanie nowych ustaleń; i tak: nasz Wielce Szanowny Jubilat jest autorem nowej periodyzacji dziejów; ponowna weryfikacja źródeł zaowocowała jego ustaleniem, że pierwszy dwuizbowy sejm wcale nie zebrał się po raz pierwszy w 1493 r. lecz w 1468 r., co oznacza, że w przyszłym roku będziemy obchodzić 550-lecie jego istnienia; nowe spojrzenie na sejm w Radomiu w 1505 r. dało Mu asumpt do tezy o znacznie wcześniejszym niż się dotychczas

wydawało podjęciu prac nad unią polsko-litewską. Profesor Uruszczak niedawno powrócił również do zagadnienia erygowania krakowskiej *Alma Mater*, uznając, że to papież Urban V wyraził zgodę na utworzenie *studium generale* jako instytutu kościelnego, któremu podstawy materialne dał król Kazimierz Wielki. Do osiągnięć źródłoznawczych Pana Profesora należy zaliczyć *Volumina Constitutionum* jako zbiór ustaw sejmu staropolskiego czy 2-tomową *Księgę Czarną Złoczyńców Sądu Kryminalnego w Wiśniczu*, stanowiącą odzwierciedlenie stanu przestępczości w południowej Polsce w XVII i XVIII w. Ukoronowaniem wielu nowatorskich przemyśleń Jubilata stał się podręcznik z *Historii państwa i prawa polskiego*, tom I obejmujący okres Polski przedrozbiorowej. Nasz Jubilat jest również od początku powstania czasopisma redaktorem „Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa”. Należy wspomnieć, że za swój rozległy i wielowątkowy dorobek naukowy Jubilat kilkakrotnie otrzymywał nagrody Ministra.

Nie można w tym miejscu zapomnieć o rodzinie Pana Profesora, jego dzieciach, ale szczególnie małżonce – Barbarze, bo z reguły nasi życiowi partnerzy znajdując się najbliżej, mogą odegrać niezwykle pomocną rolę nie tylko jako osoby odciążające w domowych obowiązkach, ale także powiernicy trosk, pocieszyciele w chwilach zniechęcenia. Pani Profesorowa Barbara Uruszczak była pierwszą czytelniczką prac męża, dzielnie przepisywała publikacje Pana Profesora, nanosiła korektę, choć z zawodu jest fizykiem. Pani Profesorowa zasługuje na szczególne uznanie.

A małżonek Pani Profesorowej z każdym rokiem był coraz bardziej zajęty: oprócz pracy badawczej, piastował w trakcie akademickiej kariery na Wydziale Prawa i Administracji Wszechnicy Jagiellońskiej szereg funkcji: od stanowiska dyrektora Instytutu Historyczno-Prawnego, po funkcję Prodziekana ds. ogólnych w latach 1990-1994, następnie był kierownikiem Pracowni Wydawnictw Źródłowych UJ; kuratorem, a później kierownikiem Ośrodka Praw Człowieka. W latach 1996-2000 reprezentował Radę Wydziału Prawa i Administracji UJ w Senacie UJ jako delegat. Przez wiele lat Profesor Waław Uruszczak pełnił funkcję kierownika Katedry Historii Prawa Polskiego i kierownika Zakładu Prawa Kościelnego i Wyznaniowego. Był ponadto członkiem wielu Komisji Rektorskich oraz wielu Komisji Rady Wydziału. Z innych ważnych zasług Pana Profesora na rzecz Uniwersytetu Jagiellońskiego i szerszej społeczności nie tylko Krakowa należy wymienić m.in.: czteroletnie nadzorowanie w imieniu koordynatora belgijskiego budowy Centrum Chorób Immunologicznych i Środowiskowych Collegium Medicum UJ przy ul. Skawińskiej 8 w Krakowie.

Nasz Drogi Jubilat wykładał jako wizytujący profesor prawa na różnych uniwersytetach zagranicznych, głównie we Francji, m.in.: w Bordeaux, Limoges, Montpellier i Poitiers. Przez kilkanaście lat wykładał także w Instytucie Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej, a potem na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. W swoim życiorysie ma także staże naukowe w 11 ośrodkach naukowych na całym świecie, a wśród znaczących znalazły się: Uniwersytet w Antwerpii, University of California w Berkeley, Instytut Maxa Plancka we Frankfurcie nad Menem, i innych znaczących w świecie naukowym. Profesor Uruszczak był i jest członkiem wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych, przede wszystkim francuskich.

Pan Profesor legitymuje się nadzwyczaj częstym udziałem w różnych konferencjach, sympozjach i zjazdach naukowych historyczno-prawnych i prawa wyznaniowego – w ponad 160-ciu, w tym w 1/4 poza granicami kraju: we Francji, Włoszech, Hiszpanii, Belgii, Holandii, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Niemczech, Grecji, Czechach, w USA i Kanadzie.

Jubilat był inicjatorem powstania Stowarzyszenia Patrona Prawników – Św. Ivo Hélor; nieprzerwanie od trzynastu lat czynnie uczestniczy w pracach Stowarzyszenia. W 2010 r. Jubilat brał udział w delegacji, która przywiozła relikwie Św. Ivo z Bretanii do Krakowa i umieściła je w Kolegiacie Św. Anny, gdzie dzisiaj została odprawiona Msza Św. w intencji Jubilata. Bliskie więzi, które łączą Pana Profesora ze środowiskiem krakowskich adwokatów mają bardzo proste wytłumaczenie. Po uzyskaniu profesury Nasz Jubilat wstąpił w szeregi krakowskiej palestry. Jak często wspominał w gronie współpracowników, jego decyzji dziwili się francuscy profesoro- wie – jednak tłumaczył im, że w Polsce dwa etaty to proza życia.

W dniu 17 listopada 2016 r., a więc dokładnie rok temu, w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie odbyła się niecodzienna uroczystość wręczenia Panu Profesorowi dr. hab. Waławowi Uruszczakowi *Ordo Sancti Silvestri Papae* (Orderu Św. Sylwestra Papieża) w klasie komandorskiej, czyli rycerskiej. Inicjatorami uhonorowania Pana Profesora za wieloletnie zasługi na rzecz dobrych relacji między Rzeczpospolitą a Kościołem Katolickim oraz formą podziękowania za długoletnie wykłady Pana Profesora na tej Uczelni były władze Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego.

Jak kiedyś powiedział duński filozof Soren Kierkegaard: „Są ludzie, którym ordery przynoszą zaszczyt i ludzie, którzy przynoszą zaszczyt

orderom”. Pozostaję w przekonaniu, że Jubilat należy do tego drugiego grona.

Ad multos annos, Panie Profesorze!
Dr hab. Izabela Lewandowska-Malec, prof. UJ”.

Po laudacji Pan Dziekan zapowiedział prezentację i wręczenie Jubilatowi książki Jubileuszowej: Wacław Uruszczak, *Opera historico-iuridica selecta. Prawo kanoniczne – nauka prawa – prawo wyznaniowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017.

Następnie głos zabrał dr Maciej Mikuła, adiunkt w Zakładzie Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ, który zaprezentował księgę jubileuszową i przebieg prac nad nią. Oto treść jego wystąpienia:

„Szanowny Panie Profesorze, Szanowni Państwo!

Trzymam w ręku książkę *Opera iuridico-historica selecta. Prawo kanoniczne – nauka prawa – prawo wyznaniowe*. Autorem niemal czterdziestu artykułów jest nasz dzisiejszy Jubilat. Przypadła mi w udziale przyjemność krótkiego zaprezentowania zbioru studiów, stanowiącego wybór tematyczny prac, opublikowanych pierwotnie przez Profesora Wacława Uruszczaka w latach 1973-2016.

Tematyka wydanych artykułów jest niezwykle bogata i stanowi świadectwo nie tylko profesjonalnego warsztatu Jubilata, ale także jego licznych zainteresowań. Szeroki horyzont podejmowanych tematów składających się na dorobek Pana Profesora sprawił, że książka nie obejmuje wszystkich obszarów jego badań, lecz skupia się na trzech: historii prawa kanonicznego, historii nauki prawa oraz na prawie wyznaniowym. Te trzy sfery niejednokrotnie przenikają się i stanowią kolejne, oprócz historii ustroju polski, historii parlamentaryzmu staropolskiego, historii źródeł dawnego prawa polskiego oraz prawa ubezpieczeń społecznych, przedmioty znakomitych studiów Jubilata. Lektura artykułów to prawdziwa przygoda intelektualna w krainę erudycji, żelaznej logiki w dowodzeniu hipotez, niezłomności w prezentowaniu i obronie tradycyjnych wartości kultury europejskiej.

Artykuły te ukazywały się w językach polskim (29), francuskim (9) i niemieckim (1) w kilku krajach, w formie publikacji w czasopismach naukowych, tomach pokonferencyjnych i pracach zbiorowych, nie w każdym przypadku łatwo dostępnych. Tym bardziej jest dziś dla nas,

uczestników komitetu redakcyjnego, wielką przyjemnością zaprezentować Panu Profesorowi i Państwu niniejszy tom.

Proszę jeszcze pozwolić, że wspomnę, iż w pracach nad przygotowaniem ponownej edycji tematycznie dobranych artykułów, zaangażowani byli współpracownicy Profesora: dr Krzysztof Fokt, Kacper Górski, dr Anna Karabowicz, prof. Grzegorz M. Kowalski, dr Katarzyna Krzysztofek, prof. Izabela Lewandowska-Malec, prof. Dorota Malec, dr Maciej Mikula, dr Jakub Maziarz, dr Władysław Pęksa, Jakub Pokoj, Piotr Suski, dr Marek Strzała, dr Jacek Wilk i dr hab. Zdzisław Zarzycki. Wprowadzenie do książki opatrzone tytułem *Zachwyty historią prawa kanonicznego* napisał ks. prof. Franciszek Longchamps de Bérier. Z ramienia Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego nad wydaniem książki czuwała pani Jadwiga Makowiec”.

Następnie życzenia Jubilatowi w imieniu uniwersyteckich współpracowników złożyła dr Katarzyna Krzysztofek, adiunkt w Zakładzie Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ. Oto ich treść:

„Szanowny Panie Profesorze,

W dniu Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej serdecznie gratulujemy Panu Profesorowi znakomych osiągnięć w wielu dziedzinach prawa. Twórczość naukowa Pana Profesora zaowocowała niezwykle cennym i bardzo obszernym dorobkiem.

W poczuciu wdzięczności za długie lata współpracy, które pozwoliły nam czerpać z wiedzy, doświadczenia i życzliwej pomocy Pana Profesora, zespół współpracowników przygotował księgę, stanowiącą zaledwie fragment Pana bardzo obszernej aktywności naukowej; zebrano w niej studia Pana Profesora z zakresu historii prawa kanonicznego, nauki prawa oraz prawa wyznaniowego.

Życzymy Panu Profesorowi dużo sił i zapału do dalszej aktywnej działalności oraz sukcesów w podejmowaniu nowych naukowych wyzwań”.

Bezpośrednio po życzeniach nastąpiło wręczenie Jubilatowi kwiatów od współpracowników (na czele z dr. hab. Zdzisławem Zarzyckim – kierownikiem Zakładu Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ).

Na koniec głos zabrał sam Jubilat, który powiedział tak:

„Magnificencjo Panie Rektorze, Czcigodny Panie Dziekanie, Czcigodni Księża, Panie i Panowie Profesorowie, Drodzy Państwo,

Na wstępie mojego wystąpienia chciałbym Państwu serdecznie podziękować za przybycie na uroczystość mojego jubileuszu 50-lecia pracy naukowej. Jest to dla mnie bardzo ujmujące i wzruszające zarazem. Jest obecnych wiele osób. Więcej niż się spodziewałem. Szczególnie dziękuję kolegom, którzy przyjechali spoza Krakowa, a także z zagranicy (z Belgii, Czech, Francji). To wielka radość dla mnie i zaszczyt. Są tutaj także obecni członkowie mojej rodziny, tej najbliższej oraz dalszej po mieczu i po kądzieli. Są koledzy ze Stowarzyszenia *Ars Legis*. Przedstawiciele innych instytucji. Cieszę się niezmiernie, że Państwo znaleźli czas, aby spotkać się ze mną z tej szczególnej okazji. Proszę mi wybaczyć, że nie wymieniłem wszystkich.

Jestem aktualnie emerytowanym profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego, byłem wykładowcą w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, byłem adwokatem, czynnym nadal profesorem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. W Uniwersytecie Jagiellońskim przepracowałem 48 lat. Mój stosunek pracy w UJ wygasł niedawno, bo 30 września tego roku. Jubileusz dotyczy jednak 50 lat pracy naukowej i istotnie jej początek miał miejsce w 1967 r. Po maturze w III Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kochanowskiego w Krakowie, rozpocząłem studia na Wydziale Prawa i Administracji UJ. Był to rok 1964, rok znamienny. Uniwersytet obchodził wówczas jubileusz 600 lat swego istnienia. Na studiach zetknąłem się ze wspaniałymi ludźmi – przedwojennymi profesorami: Adamem Vetulanim, Janem Gwiazdomorskim, Stefanem Grzybowskim. Od jesieni 1965 r. zacząłem uczęszczać na proseminarium prowadzone przez prof. Adama Vetulaniego. To on zachęcił mnie do podjęcia się pracy badawczej w dziedzinie historii państwa i prawa polskiego – i był pierwszym moim mistrzem. Sam był pasjonatem nauki i zapewne tę samą cechę dostrzegł on w mojej osobie. Seminarium profesora Vetulaniego było szkołą naukową. Ci którzy w nim uczestniczyli byli od samego początku zachęceni do podejmowania badań źródłowych. Właśnie w tamtym czasie powstał mój pierwszy artykuł naukowy o „Genezie i dacie statutu krakowskiego Władysława Jagiełły z 1421 r.” opublikowany następnie w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” w 1968 r. Równoległe powstała druga praca o najdawniejszym układzie systematycznym prawa polskiego z XV w., wydany przez Bolesława Ulanowskiego w Archiwum Komisji Prawniczej. Nad układem

tym, który stanowił interesujący pomnik średniowiecznego prawa polskiego pracowałem razem z moim kolegą i przyjacielem Krzysztofem Rzoncą. W 1967 r. przygotowaliśmy wspólne opracowanie, które zaprezentowaliśmy na konferencji kół naukowych we Wrocławiu. Opracowanie to wyszło drukiem w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” w 1969 r.

Praca badawcza była i jest moją życiową pasją, moim prawdziwym hobby. Gdy ukończyłem studia, profesor Vetulani zaproponował mi pracę w Katedrze, najpierw jako asystenta-stażysty, a następnie asystenta. Staż w Katedrze otrzymałem bez trudności. Inaczej było z przyjęciem mnie do pracy. Katedra nie miała wolnego etatu. Ostatecznie dzięki osobistemu zaangażowaniu prof. Vetulaniego oraz prof. Grodzkiego, który w tym czasie był kierownikiem Katedry Historii Prawa Polskiego, trudności te udało się przezwyciężyć i zostałem zatrudniony na stanowisku asystenta we wspomnianej Katedrze. Jako pracownik naukowo-dydaktyczny „robiłem swoje”, jak to ongiś śpiewał w czasach PRL Wojciech Młynarski w piosence pod tym właśnie tytułem. Starłem się pracować zawsze jak najlepiej i najintensywniej. Nie bałem się tematów trudnych, wymagających wiele wysiłku. Rezultaty były poważne, jak choćby praca o kodyfikacji prawa polskiego w XVI w., obroniona w 1975 r. jako doktorat, a następnie wydana drukiem w PWN. Zajmowałem się jednak nie tylko historią prawa polskiego. Pod koniec swojego życia prof. Vetulani zainteresował mnie kanonistyką, a ściślej zaprosił mnie do współpracy w badaniach nad Dekretem Gracjana. Wymagał ode mnie codziennej obecności w Instytucie. Zasiadaliśmy na parę godzin przy jednym biurku i jeden z nas czytał rękopis Dekretu – ściślej mikrofilm, drugi zaś wydanie drukowane tego źródła. Trwało to dobre trzy lata. W rezultacie powstała nasza wspólna praca o tzw. *Abbreviatio Decreti* kardynała Omnebene, wydana w *Monumenta Iuris Canonici* w Citta del Vaticano w 1976 r. Włączenie mnie do pracy nad prawem kanonicznym było przez prof. Vetulaniego w pełni przemyślane i zamierzone. Chodziło mu o wykształcenie osoby, która mogłaby kontynuować ten nurt pracy badawczej i przejąć po mistrzu Adamie twórczo dorobek krakowskiej szkoły kanonicznej. W związku z tym także prof. Vetulaniemu bardzo zależało, abym ja odbył zagraniczny staż naukowy i to zwłaszcza we Francji. Bardziej cenił on bowiem naukę francuską niż niemiecką. Dzięki jego kontaktom osobistym uzyskałem możliwość takiego wyjazdu. W 1976 r. już po śmierci Adama Vetulaniego otrzymałem zaproszenie do Montpellier od prof. Andre Gouron. Profesor Gouron zaproponował mi prowadzenie ćwiczeń z historii prawa

na Wydziale Prawa Universite de Montpellier. Wyjechałem tam wiosną 1977 r. Prowadziłem zajęcia, ale jednocześnie pracowałem naukowo nad wskazanym mi przez prof. Gourona rękopisem Instytucji Justyniana ze zbiorów biblioteki Wydziału Medycznego w Montpellier. Był to słynny rękopis H 315. Owoce moich badań było obszerne studium na temat tego rękopisu i początków nauczania prawa rzymskiego w Reims w 2. połowie XII w. Moje opracowanie zostało najpierw przedstawione na międzynarodowym kolokwium historyczno-prawnym, jakie odbyło się w grudniu 1977 r. w Montpellier, a następnie wydane drukiem. Zyskałem duże uznanie środowiska prawników mediewistów, zwłaszcza we Francji. Moje odkrycie szkoły prawa w Reims w XII w. zostało potwierdzone po latach przez innych badaczy. Umożliwiło to kolejne wyjazdy, w czasie których współpracowałem z prof. Gouron i innymi kolegami z Francji. Prof. Gouron stał się moim drugim naukowym mistrzem i któremu niniejszym składam bardzo serdeczne podziękowanie. Niestety prof. Gouron już nie żyje. Zmarł w 2009 r. Kilka lat wcześniej został wybrany członkiem Institut de France, prestiżowej państwowej instytucji naukowej, w typie naszej Akademii. Z tego tytułu miał prawo do noszenia munduru oraz szpady.

Trzecim moim mistrzem był prof. Juliusz Bardach. Po powrocie z Montpellier, na prośbę prof. Bardacha zdecydowałem się przystąpić do utworzonego przez niego zespołu badawczego, pracującego nad dziejami staropolskiego parlamentaryzmu. Jako pierwszy w tym zespole przygotowałem pracę o sejmie walnym koronnym z lat 1506-1540. Była to zarazem moja praca habilitacyjna. Jednym z recenzentów w przewodzie był obecny tutaj prof. Henryk Olszewski. Mówił, że praca mu się podobała. Praca ta zachowuje po dziś dzień aktualność, jako jedna z ważniejszych dla poznania początków polskiego parlamentaryzmu.

W ciągu minionych 50 lat napisałem wiele prac. Wierzę, że szereg z nich zachowa swoją wartość poznawczą na długie jeszcze lata, zwłaszcza edycje źródłowe. Ostatecznie jednak okaże się to w przyszłości. Skoro wspominam o moich mistrzach, to przyznaję, że bardzo dużo zawdzięczam moim kolegom z Instytutu Historyczno-Prawnego, w szczególności z Zakładu czy też Katedry Historii Prawa Polskiego, a więc prof. Stanisławowi Grodzkiemu, prof. Ludwikowi Łysiakowi czy prof. Stanisławowi Płazie. Oni także przyczynili się do mojego rozwoju naukowego. Im także składam moje podziękowanie.

Na Wydziale Prawa i Administracji prowadziłem dwie jednostki naukowo-dydaktyczne. Po śmierci prof. Wojciecha Marii Bartla w 1992 r.

objąłem kierownictwo Katedry Prawa Kościelnego. Z kolei w 1997 r. po przejściu prof. Stanisława Płazy na emeryturę zostałem kierownikiem Katedry Historii Prawa Polskiego. Obie te jednostki prowadziłem równolegle, co nie zawsze było łatwe i wymagało znacznego zaangażowania. W sumie jednak się udało. Jednostki te pozostawiam w dobrej kondycji kadrowej. Obecnym kierownikom tych dwóch jednostek naukowo-dydaktycznych: prof. Izabeli Lewandowskiej-Malec oraz prof. Zdzisławowi Zarzyckiemu życzę z całego serca wielu sukcesów na przyszłość.

Nie sposób wymieniać wszystkie moje pola aktywności. Przejdę na inny niezwykle ważny obszar – życie prywatne. Z moją małżonką Barbarą przeżyliśmy prawie 47 lat w sakramentalnym związku małżeńskim. Wychowaliśmy troje dzieci. Za te wszystkie lata wspólnego życia składam Ci Basiu moje gorące podziękowanie. Dziękuję także moim dzieciom: córce Oli – szczęśliwej mamie dwóch wspaniałych wnuków Gabrysia i Michasia, a także dwóm moim synom Michałowi i nieodżałowanemu Adamowi.

Zwykle przy takiej okazji jak dzisiejsza, jubilat kieruje do swoich następców jakieś rady, czy też wskazówki, jak żyć, jak postępować. No cóż, w życiu trzeba starać się zawsze być przyzwoitym. Co to znaczy? Po prostu kierować się sumieniem, zwłaszcza słuszością i uczciwością. Należy też jak najwięcej, na ile siły, zdrowie i okoliczności pozwalają, pracować. Nawet najbardziej utalentowany naukowiec, nie osiągnie nic bez pracy. W swej działalności należy wyjść poza interes osobisty i dostrzeżać potrzeby wspólnoty. Taką wspólnotą jest nasz uniwersytet, który jest niezwykle wartościwą, prawdziwym dobrem wspólnym – rzecząpospolitą. Należy nie tylko podtrzymywać jego istnienie i działalność, ale rozwijać, aby był uczelnią najznakomitszą w świecie. Myślę, że mnie osobiście się to udało i to na kilku co najmniej odcinkach, czasem nieoczekiwanych, jak mój osobisty udział i wkład w dzieło rozbudowy kliniki II Katedry Chorób Wewnętrznych profesora Andrzeja Szczeklika w latach 90-tych. Nie rozwijając w tym miejscu tego tematu, pragnę dodać, że uniwersytet powinien być świątynią nauki, gdzie kapłanami są osoby poszukujące prawdy o świecie i o człowieku, w tym także prawdy o przeszłości, czyli historii. W nauczaniu prawa, kształceniu prawników obie uprawiane przeze mnie dyscypliny czyli historia prawa i kanonistyka winny być w pełni obecne. Tylko wówczas kształcenie młodych adeptów prawnictwa będzie prawidłowe, wolne od szkodliwego, a nawet niebezpiecznego skrajnego pozytywizmu, w szczególności absolutyzowania przepisów

czyli bezdusznego stosowania samej litery prawa. Prawo to nie tylko ustawy, litera prawa, ale także i duch prawa, zwłaszcza duch jaki ujawnia historia prawa.

Mam też jeszcze jedno przesłanie, czy radę, którą kieruję zwłaszcza do młodych kolegów, którzy są przyszłością nauki i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Są to słowa Wojciecha Młynarskiego z piosenki pt. „Idź swoją drogą”, będące swobodnym przekładem znanego przeboju Franka Sinatry „My way”. Słowa te warto zapamiętać, jako swego rodzaju motto życiowe:

*„I nim przetarty szlak wybierzesz, jak wybrało wielu,
I nim w świat wejdiesz ten, by podług cen pochlebstwem płacić,
Choć raz pomyśl, czy czegoś nie tracisz.
Bo przecież jest niejeden szlak,
Gdzie trudniej iść, lecz idąc tak,
Nie musisz brnąć w pochlebstwa dym,
I karku giąć przed byle kim,
Rozważ tę myśl, a potem idź, idź swoją drogą”.*

Zbliżając się do końca mojego przemówienia, pragnę gorąco i serdecznie podziękować moim młodszym kolegom, którzy przygotowali ten jubileusz, w szczególności przygotowali wręczoną mi dzisiaj księgę jubileuszową w postaci antologii moich prac z prawa kanonicznego i wyznaniowego. Tutaj szczególnie dziękuję zwłaszcza doktorowi Maciejowi Mikule i doktor Katarzynie Krzysztofek i wszystkim innym członkom komitetu redakcyjnego.

Dziękuję także gorąco prof. Izabeli Lewandowskiej-Malec za piękną laudację. Dziękuję Panu Dziekanowi i całemu Wydziałowi Prawa i Administracji, w szczególności Radzie Wydziału – nota bene – byłem jej pełnoprawnym członkiem od 1981 do 2016 r. czyli przez 35 lat. Uroczystość dzisiejsza to w zasadzie pożegnanie, ale nasze relacje z pewnością się szybko nie skończą. Nadal zamierzam opiekować się doktorantami. Mam ich w tej chwili trzech. Prowadzę wykłady, w tym wykład dla I roku studiów stacjonarnych, dzięki któremu zostałem zapamiętany przez wielkie grono współczesnych prawników, wychowanków naszego wydziału. Nadal zamierzam pracować naukowo. Myślę, że udaje mi się osiągać bardzo dobre wyniki w tym zakresie. Dowodzą tego moje ostatnie prace, jak choćby moje studium o unii polsko-litewskiej w Krewie z 1385 r., czy wcześniejsze moje studium o najstarszym sejmie walnym dwuizbowym, w którym starałem się wykazać, że był to sejm piotrkowski w 1468 r.

Słyszę, że w przyszłym roku będzie obchodzona 550-rocznica polskiego parlamentaryzmu, co było moim postulatem.

Dziękuję księdzu infułatowi doktorowi Fidelusowi za celebrowanie mszy św., jak też czcigodnym księżom koncelebransom. Dziękuję już nieżyjącym moim rodzicom, dziękuję wszystkim państwu.

W dawnej Polsce w aktach urzędowych każdy przynależny do danego stanu był odpowiednio tytułowany. I tak szlachcic był zawsze *generosus* – urodzony lub *nobilis* – szlachetny. Z kolei mieszczanin był zawsze *famatus* – sławny lub *honestus* – uczciwy. Duchownego tytułowano *reverendus* lub *reverendissimus* czyli wielebny lub przewielebny. Tytuł jaki przydawano chłopom brzmiał *laboriosus* – pracowity. Nie wiem czy zasługuję na te wyższe tytuły. Wystarczyłby mi w pełni tytuł przyznawany chłopom – pracowity (*laboriosus*) i to pomimo faktu, że przez jego świętobliwość papieża Franciszka zostałem zaliczony do rycerzy – *equites*. Zostałem rycerzem komandorem Orderu Świętego Sylwestra, co daje prawo do noszenia munduru i szpady.

Zakończę słowami świętego Pawła z drugiego listu do Tymoteusza:

„W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem”.

Dziękuję Państwu za uwagę. *Plurimos annos Almae Matris Jagiellonicae et Vobis Omnibus*”.

Po wystąpieniu Jubilatą Dziekan zamknął oficjalną część uroczystości i zaprosił wszystkich Gości do sali sąsiedniej – *Stuba Communis* w celu składania życzeń i gratulacji Jubilatowi oraz wystąpień indywidualnych, i gdzie możliwe było także skorzystanie z przygotowanego poczęstunku.

*Sprawozdanie sporządzili pracownicy i doktoranci
Zakładu Prawa Kościelnego i Wyznaniowego Uniwersytetu Jagiellońskiego:*

Dr Katarzyna Krzysztofek

Dr Maciej Mikula

Mgr Michał Ożóg

Dr Marek Strzała

Dr hab. Zdzisław Zarzycki (kierownik jednostki)